

НАЦИОНАЛЕН
ОСИГУРИТЕЛЕН
ИНСТИТУТ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ГОДИНА XIV, Брой 3, 2015

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Председател Весела Караиванова
Членове Антоанета Ганчева
Елина Чалъкова
Даниела Асенова
Теодора Нончева
Марин Калчев
Снежана Малакова

Редактор Петър Иванов
Предпечат Весела Петрова

ISSN 1311 9656

Адрес на редакцията: 1303 София, бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64

Тел: 0700 14 802

web: www.nssi.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Пенсии

Любка Борисова - Основни промени в пенсионното законодателство в сила от 15.08.2015 г...3

Социално осигуряване

Росица Масларова, Мариела Стефанова - Новости в тристълбовия пенсионен модел и условията за пенсиониране.....5

Трудови злополуки

Сокол Силянов, Сребрина Грозева - Анализ на трудовите злополуки през 2013 г.....9

На фокус

Димитър Щерев – Териториално поделение на НОИ в гр. Стара Загора – организация на дейността и постигнати резултати за първото полугодие на 2015 г.....14

Евроинтеграция

Препоръки на Административната комисия за координация на системите за социална сигурност на ЕС при тълкуване на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009 относно обезщетенията за безработица.....16

Чужд опит

Участие в изграждането на култура на превенция.....24

Осигуряване на възможности за преминаване от неформална към формална икономика....28

НОИ

Пенсии**ОСНОВНИ ПРОМЕНИ В ПЕНСИОННОТО
ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В СИЛА ОТ 15.08.2015 Г.**

Любка Борисова - главен експерт по осигуряването, дирекция „Пенсии“

В бр. 61 на “Държавен вестник” от 11.08.2015 г. бе обнародван Законът за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ЗИДКСО). Съгласно § 60, т. 1 от Преходните и заключителните разпоредби (ПЗР) на закона някои от текстовете, отнасящи се до пенсионното законодателство, влизат в сила три дни след обнародването му, т.е. от 15 август 2015 г. Основните от тях са:

1. Промени, свързани със зачитането на осигурителен стаж

Създадена е възможност за осигурителен стаж при пенсиониране да се зачита времето, през което са полагани грижи за лица с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ, от един от родителите на майката или на бащата на лицето с увреждане. Осигурителният стаж се зачита, при условие че за това време лицата не са били осигурени или не са получавали пенсия. При пенсиониране, за периода, който се зачита за осигурителен стаж, се внасят осигурителни вноски в размера за фонд “Пенсии” върху минималната работна заплата към датата на отпускането на пенсия, които са за сметка на държавния бюджет.

Според изменението на разпоредбата на чл. 9, ал. 6 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), за осигурителен стаж на един от родителите на майката или на бащата на лицето с увреждане се зачита времето след датата на влизане в сила на новата разпоредба (15.08.2015 г.), през което те са полагали грижи за лицето с увреждане.

Преди изменението осигурителен стаж на посоченото основание се зачиташе само на съпруг (съпруга) и на родител (осиновител), които са полагали грижи за лицето с увреждане. С промяната в разпоредбата основанието за тази група лица не се променя и зачитането на осигурителния стаж при тях продължава.

2. Преизчисляване на пенсиите за осигурителен стаж и възраст

С разпоредбата на § 47, ал. 1 от ПЗР на ЗИДКСО се регламентира, че пенсиите за осигурителен стаж и възраст на лицата по чл. 4, ал. 1, т. 1-4 и 6 от КСО

и чл. 4а КСО, осигуряването на които е прекратено след придобиване на правото на пенсия, но не по-късно от 31 декември 2014 г., се отпускат от датата на прекратяване на осигуряването, ако заявлението с необходимите документи е подадено в 6-месечен срок от тази дата. Ако заявлението е подадено след изтичане на 6-месечния срок от прекратяване на осигуряването, пенсиите се отпускат от датата на подаване на заявлението. Тази разпоредба се прилага, когато все още не са постановени актове и/или при обжалване на такива.

На основание § 47, ал. 2 от ПЗР на ЗИДКСО, лицата с отпуснати пенсии за осигурителен стаж и възраст при условията на чл. 94, ал. 1 КСО по заявления, подадени след 31.12.2014 г., могат в 6-месечен срок от обнародването на закона, да поискат пенсиите да им бъдат отпуснати при условията на § 47, ал. 1, т.е. от датата на прекратяване на осигуряването.

С разпоредбата се уреждат случаите, когато пенсиите са отпуснати от датата на заявлението, а не от датата на прекратяване на осигуряването, тъй като заявлението е подадено след 31 декември 2014 г. и след изтичане на 6-месечния срок по чл. 94, ал. 1 КСО от придобиване на правото.

Съгласно § 47, ал. 3 от ПЗР на ЗИДКСО **пенсиите на учителите**, отпуснати по § 5, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на КСО с начална дата до 31 декември 2015 г., се изплащат в намален размер до навършване от лицето на възрастта за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1 КСО (трета категория труд), която за 2015 г. е 60 години и 8 месеца за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете. На това основание ще бъде променена датата, до която се изплащат този вид пенсии в намален размер. Ще бъдат преразгледани пенсиите на учителите, които към влизане в сила на разпоредбата (15 август 2015 г.) продължават да получават пенсия в намален размер, въпреки че са навършили посочената възраст, както и на тези, които ще я навършат преди да изтече определения срок на намалението.

От 15 август 2015 г. пенсиите на учителите, които са навършили възраст 60 години и 8 месеца

за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете преди тази дата, ще се изплащат в пълен размер. Пенсиите на учителите, които навършват посочената възраст след 15 август 2015 г. ще се изплащат в пълен размер от датата на навършване на възрастта.

Разпоредбата се отнася за пенсии, отпуснати на основание § 5, ал. 1 от ПЗР на КСО с начална дата до 31 декември 2015 г.

3. Създаване на допълнителна възможност за пенсиониране на лицата по чл. 69 КСО

На основание § 49 от ПЗР на ЗИДКСО лицата по чл. 69 КСО, които имат необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия, могат да се пенсионираат без да се изисква преди това да са освободени от служба, уволнени или с прекратено правоотношение. На основание § 50 от ПЗР на ЗИДКСО тези от тях, които до 31 декември 2015 г. са натрупали необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия по този текст, могат да се пенсионираат, независимо от възрастта им, до 31 декември 2018 г.

Разпоредбата на § 49 от ПЗР на ЗИДКСО се прилага за лицата по чл. 69 КСО, които са изпълнили условията за необходим осигурителен стаж по същата разпоредба, но не са прекратили правоотношението си. За да се отпусне пенсията, е необходимо заявлението да е подадено след влизането в сила на разпоредбата (15.08.2015 г.). На основание § 49 се отпускат пенсии на лицата по чл. 69 КСО с начална дата от влизането ѝ в сила до 31 декември 2015 г., тъй като от 01.01.2016 г. има нови условия за излизане в пенсия по чл. 69 КСО. Началната дата за отпускане на пенсията по § 49 е датата на влизането в сила на разпоредбата, ако към тази дата лицата имат необходимия осигурителен стаж. За лицата, които придобиват изисквания се осигурителен стаж след влизане в сила на разпоредбата, но до 31 декември 2015 г., правопораждащата дата е датата на придобиване на изискуемия осигурителен стаж.

Лицата по чл. 69 КСО, освободени от служба, уволнени или с прекратено правоотношение до 31 декември 2015 г. включително, ползват реда за пенсиониране, установен с чл. 69 КСО до тази дата.

Разпоредбата на § 50 ПЗР на ЗИДКСО също влиза в сила три дни след обнародването на закона в "Държавен вестник", но реалното ѝ приложение е в периода 1 януари 2016 г. - 31 декември 2018 г. По тази разпоредба се отпускат пенсии на лица по чл. 69 КСО, независимо от възрастта им, но при условие, че до 31 декември 2015 г. те са придобили необходимия по чл. 69 КСО осигурителен стаж.

4. Прехвърляне на средствата от индивидуалните партии в универсален пенсионен фонд (УПФ) във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване (ДОО) от лицата, на които е отпусната пенсия от държавното обществено осигуряване с начална дата до 31 декември 2015 г.

Съгласно § 51, ал. 1 от ПЗР на ЗИДКСО лицата, на които е отпусната пенсия от държавното обществено осигуряване с начална дата до 31 декември 2015 г. и с намален индивидуален коефициент съгласно отменената ал. 3 на чл. 127 КСО, могат да поискат преизчисляването ѝ, ако в срок до 31 декември 2016 г. изберат да прехвърлят средствата от индивидуалните си партии в универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване. Натрупаните средства в индивидуалната партия на осигуреното лице се превеждат от съответния универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на държавното обществено осигуряване в тримесечен срок от датата на избора. В този случай пенсията се преизчислява от първо число на месеца, следващ месеца, през който е направен изборът. След преизчисляването на пенсията осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване се превеждат във фонд "Пенсии".

Срокът, в който лицата могат да поискат прехвърляне на средствата и преизчисляване на пенсията, е **от 15 август 2015 г. до 31 декември 2016 г.** Преизчисляването на отпуснатата пенсия и прехвърлянето на средствата се извършва въз основа на подадени от лицето Заявление за преизчисление на отпусната пенсия във връзка с прехвърлени средства от индивидуалната партия в Универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО (**удостоверение УП-22**) и Заявление за прехвърляне на средствата от индивидуалната партия в Универсален пенсионен фонд във фонд "Пенсии" на ДОО (**удостоверение УП-22.1**). Удостоверенията се подават в териториалното поделение на НОИ, което изплаща пенсията на съответното лице, като това може да стане лично или от упълномощено лице с нотариално заверено изрично пълномощно. Към заявлението за прехвърляне на средствата, което се изпраща от НОИ на пенсионноосигурителното дружество, се прилага копие на лична карта, когато е подадено от лицето или копие от пълномощното, когато е подадено от упълномощено лице.

Удостоверенията могат да бъдат изтеглени от интернет страницата на НОИ (www.nssi.bg). Публикувани са в рубрика „За потребителя“/ „Формуляри“/ „Формуляри и образци за пенсия“.

Социално осигуряване**НОВОСТИ В ТРИСТЪЛБОВИЯ ПЕНСИОНЕН МОДЕЛ И УСЛОВИЯТА ЗА ПЕНСИОНИРАНЕ**

Росица Масларова – главен експерт по осигуряването, отдел „Анализ и управление на риска“

Мариела Стефанова – главен експерт по осигуряването, отдел „Анализ и управление на риска“

Приетите промени в Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ЗИД на КСО) (ДВ, бр. 61 от 11.08.2015 г.) създават подходяща правна рамка за усъвършенстване на тристълбовия пенсионен модел в страната и въвеждат краткосрочни и дългосрочни мерки за подобряване адекватността на пенсиите и финансовата стабилност на пенсионната система в Република България.

Право на избор за промяна на осигуряване от допълнително задължително пенсионно осигуряване във фонд „Пенсии“ и фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ на ДОО

С приетия ЗИД на КСО се развива тристълбовият пенсионен модел, като се доизграждат и разширяват възприетите от 1 януари 2015 г. промени, предвиждащи възможност за свободен избор на лицата, родени след 31 декември 1959 г., да се осигуряват задължително за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд (УПФ) или само за пожизнена пенсия в държавното обществено осигуряване (ДОО).

От 15 август 2015 г. лицата, осигурени в универсален пенсионен фонд, могат да променят осигуряването си от УПФ във фонд „Пенсии“, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ на ДОО. На тези лица е предоставена и възможността след изтичане на една година от избора им за промяна на осигуряването да възобновят осигуряването си в УПФ. Това право те могат да упражнят **не по-късно от 5 години преди навършване на възрастта за пенсия по условията на чл. 68, ал.1 КСО** и ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст.

При избор на лицата да променят осигуряването си от допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ и във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ осигурителната вноска за съответния фонд на ДОО се увеличава с 5%, колкото е размерът на вноската за универсален пенсионен фонд.

При промяна на осигуряването от УПФ във фонд „Пенсии“, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, натрупаните средства в индивидуалната партида на осигурените лица постъпват в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система.

При промяна на осигуряването от фонд „Пенсии“, съответно от фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, в универсален пенсионен фонд, ако за лицето има преведени средства в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система, те се прехвърлят по индивидуалната му партида в избрания от него универсален пенсионен фонд.

Осигурените лица участват в универсален пенсионен фонд чрез индивидуално заявление до пенсионноосигурителното дружество, подадено **в срок до три месеца от първоначалното възникване на задължение за осигуряване**. За лицата, които не са избрали универсален пенсионен фонд, се извършва служебно разпределение по регистрираните универсални фондове. За осигурените лица, родени след 31 декември 1959 г., за които е възникнало първоначално задължение за осигуряване след 31 декември 2014 г. до влизането в сила на този закон и които не са направили своя избор, се извършва служебно разпределение.

Лицата, на които към 1 януари 2016 г. остават по-малко от 5 години до навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1, могат до 31 декември 2016 г. еднократно да упражнят правото си на избор за промяна на осигуряването им от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, съответно фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“.

От 1 януари 2016 г. се предоставя възможност принципът на свободен избор да се въведе и **за ранното пенсиониране на категорийните работници**.

С новата разпоредба на чл. 4в КСО се дава право осигурените в професионален пенсионен фонд лица да могат еднократно да променят осигуряването си от професионален пенсионен

фонд във фонд „Пенсии“ с увеличена осигурителна вноска в размера на осигурителните вноски по чл. 157, ал. 1, т. 2 КСО, ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране. Осигурителната вноска във фонд „Пенсии“ за тези лица се увеличава с 12% за работещите при условията на I категория труд, и със 7% за работещите при условията на II категория труд.

Въвеждането на свободен избор за осигурените лица да участват или да не участват в универсалните и професионалните пенсионни фондове на втория стълб не променя тристълбовия пенсионен модел, защото **вноската остава задължителна** (за разлика от доброволното пенсионно осигуряване), а изборът е само по отношение на това към кои фондове да се насочва.

С приетата Наредба за реда за избор на осигуряване, внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски, вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ и за обмен на информация (ДВ, бр. 68 от 04.09.2015 г.) се урежда:

- редът за внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване, Националната здравноосигурителна каса, Учителския пенсионен фонд, фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ в НАП;

- редът и начинът за избор на промяна на осигуряването на осигурените в универсален и/или професионален пенсионен фонд, избрали да се осигуряват само в ДОО;

- редът за внасяне и разпределяне на увеличената осигурителна вноска за фонд „Пенсии“ на държавното обществено осигуряване в размера на вноската за универсален пенсионен фонд и увеличената осигурителна вноска от същия фонд в размера на съответната вноска за професионален пенсионен фонд за лицата, направили избор за осигуряване само в ДОО;

- редът за прехвърляне от универсален пенсионен фонд на натрупаните средства по индивидуалните партии на лицата, заявили избор за осигуряване в ДОО, в Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система;

- редът за прехвърляне на средствата от Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система в избран

универсален пенсионен фонд, когато осигурено лице е направило промяна на осигуряването си на основание чл. 124а, ал. 1 КСО;

- редът за прехвърляне от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на държавното обществено осигуряване на натрупаните средства по индивидуалните партии на лицата, направили избор за осигуряване в ДОО.

Като приложение към наредбата са приети заявленията, които се подават от осигурените в универсален пенсионен фонд и/или в професионален пенсионен фонд лица, които избера да се осигуряват само във фонд „Пенсии“ на ДОО. Заявленията (Приложение №3 и Приложение №4) се подават в компетентната териториална дирекция на НАП лично или от лице, упълномощено с нотариално заверено изрично пълномощно, или по електронен път с квалифициран електронен подпис на осигуреното лице.

Промени в условията за пенсиониране в сила от 1 януари 2016 г.

Промени в условията за работещите при трета категория труд

Основните промени, свързани с първия стълб (държавното обществено осигуряване), предвиждат плавно увеличаване и постепенно изравняване на стандартната пенсионна възраст за жените и мъжете през 2037 г. на 65 години. След достигане на тази възраст ще се въведе автоматичен механизъм за изменение във възрастта за пенсиониране спрямо промените в продължителността на живота.

През 2016 г. право на пенсия за осигурителен стаж и възраст ще се придобива при навършване на 60 години и 10 месеца от жените и 63 години и 10 месеца от мъжете. Относно необходимия осигурителен стаж, за жените той е 35 години и 2 месеца, а за мъжете - 38 години и 2 месеца. От 31 декември 2016 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година, както следва:

- до 31 декември 2029 г. възрастта за жените се увеличава с по 2 месеца за всяка календарна година, а от 1 януари 2030 г. – с по 3 месеца за всяка календарна година до достигане на 65-годишна възраст;

- до 31 декември 2017 г. възрастта за мъжете се увеличава с 2 месеца, а от 1 януари 2018 г. – с по 1 месец за всяка календарна година до достигане на 65-годишна възраст;

- изискваният се осигурителен стаж също нараства от 31 декември 2016 г. - от първия ден на

всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на 37 години за жените и 40 години за мъжете през 2027 г.

Плавно се увеличава възрастта за пенсиониране на мъжете и жените при недостатъчен осигурителен стаж. През 2016 г. те придобиват право на пенсия при навършване на възраст 65 години и 10 месеца за жените и мъжете и най-малко 15 години действителен осигурителен стаж. От 31 декември 2016 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на 67-годишна възраст през 2023 г.

Промени в условията за работещите в специалните ведомства и балерините

Важни промени са приети и по отношение на пенсионирането на лицата от специалните ведомства (чл. 69 КСО). Въвежда се допълнително условие - **минимална възраст за придобиването право на пенсия**. През 2016 г. те ще се пенсионираат при навършване на възраст 52 години 10 месеца при 27 години общ осигурителен стаж, от които две трети действително изслужени на длъжности по специалните закони. От 31 декември 2016 г. възрастта за тези лица се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на 55-годишна възраст. От началото на 2016 г. лицата, които имат прослужени 15 години на длъжности от летателния състав, парашутистите, екипажите на подводните съдове и водолазния състав, както и служителите на длъжност „водолаз“, придобиват право на пенсия при навършване на възраст 42 години и 10 месеца. От 31 декември 2016 г. тази възраст започва да се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година до достигане на 45-годишна възраст. За по-голяма прозрачност по отношение на приходите от осигурителни вноски на тези лица и на разходите за пенсии и добавки на военните пенсионери в осигурителните фондове на държавното обществено осигуряване (ДОО) се създаде отделен фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“.

Възрастта като допълнително условие за придобиване право на пенсия се въведе и за лицата, които имат осигурителен стаж 25 години на длъжност балерина, балетист или танцьор в културни организации. Те придобиват право на пенсия от 1 януари 2016 г. при навършване на 42 години и 10 месеца. От 31 декември 2016 г. тази възраст започва да се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца

до достигане на 45-годишна възраст.

Промени в условията за работещите при първа и втора категория труд

За лицата, работили при тежки и вредни условия на труд, които нямат право на професионална пенсия от професионален пенсионен фонд или са избрали да се осигуряват само в ДОО, но отговарят на определени условия, посочени в новия чл. 69б КСО, се предвижда възможност да получат пенсия от фонд „Пенсии“ на ДОО. В тази група лица попадат тези, **които имат категориен стаж само преди 2000 г.**, поради което не са осигурявани в про-фесионални пенсионни фондове, както и такива, които имат смесен категориен стаж – преди и след 2000 г. През 2016 г. изискванията за пенсиониране за тези лица, работещи при условията на първа категория труд, са: навършени 48 години за жените и 52 години и 10 месеца за мъжете, а за работещите при условията на втора категория - 53 години за жените и 57 години и 10 месеца за мъжете. Освен навършена определена възраст, за придобиване право на пенсия е необходимо лицата да са работили не по-малко от 10 години при условията на първа категория труд или 15 години при условията на втора категория труд и да имат сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените и 100 за мъжете. За жените, работещи при условията на първа категория труд, възрастта се покачва с по 4 месеца от 2016 г. до 2037 година, а за мъжете - с по 2 месеца за периода от 2016 г. до 2029 г., до достигане на 55-годишна възраст и за двата пола. За жените, работещи при условията на втора категория труд, възрастта се покачва с по 4 месеца за периода от 2016 г. до 2037 г., а за мъжете - с по 2 месеца за периода от 2016 г. до 2029 г. до достигане на 60-годишна възраст и за двата пола.

Промени в условията за учителите

Условията за придобиване право на пенсия от учителите са разписани като постоянно действащи текстове в КСО. От 1 януари 2016 г. те придобиват право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при навършване на възраст 57 години и 10 месеца за жените и 60 години и 10 месеца за мъжете и учителски осигурителен стаж от 25 години и 8 месеца за жените и 30 години и 8 месеца за мъжете. От 31 декември 2016 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година, както следва:

- до 31 декември 2029 г. възрастта за жените се увеличава с по 2 месеца за всяка календарна година, а от 1 януари 2030 г. – с по 3 месеца за всяка

календарна година до достигане на 62-годишна възраст;

- до 31 декември 2017 г. възрастта за мъжете се увеличава с по 2 месеца за всяка календарна година, а от 1 януари 2018 г. – с по 1 месец за всяка календарна година до достигане на 62-годишна възраст.

Зачитане на стаж

С оглед недопускане на възможност за ползване на повече права, отколкото е осигурителният принос на лицата, след 1 януари 2015 г. се премахва възможността за зачитане на осигурителен стаж 4 за 5 години при осигуряване на повече от едно основание.

Пенсия в намален размер

С новата разпоредба на чл. 68а КСО се въвежда

възможност за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер.

От 1 януари 2016 г. лицата, натрупали изискуемия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст за трета категория труд, ще могат по тяхно желание да се пенсионират до една година по-рано от навършване на предвидената за съответната година в КСО възраст. През 2016 г. възрастта за пенсиониране за мъжете е 63 години и 10 месеца, а за жените - 60 години и 10 месеца.

На тези, които изберат да се пенсионират по-рано, пенсията им ще бъде намалена с 0,4% за всеки недостигащ месец до възрастта за пенсиониране. Пенсията се отпуска от датата на заявлението и се изплаща в намален размер пожизнено.

Трудови злополуки

АНАЛИЗ НА ТРУДОВИТЕ ЗЛОПОЛУКИ
ПРЕЗ 2013 Г.*

Сокол Силянов - държавен експерт по осигуряването, дирекция "Осигуряване и краткосрочни плащания"

Сребрина Грозева – главен експерт по осигуряването, дирекция "Осигуряване и краткосрочни плащания"

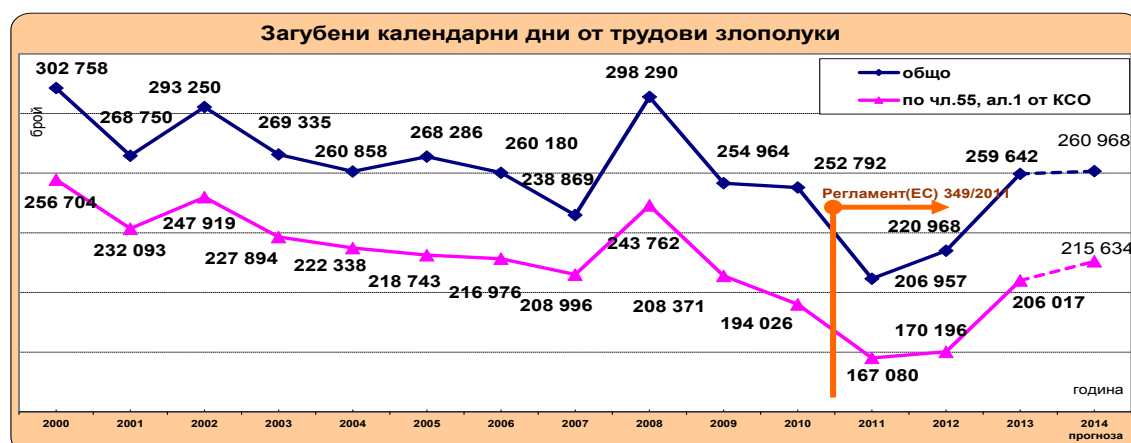
Състояние на трудовия травматизъм през 2013 г.

По окончателни данни, от регистрираните 2954 злополуки през 2013 г. за трудови са приети общо 2806. От тях 83 злополуки са станали през 2012 г., а 2723 - през 2013 г.

Трудовите злополуки по чл. 55, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), т. е. станали на самото работно място, през време и по повод на извършваната работа и при всяка работа, извършвана в интерес на предприятието, когато са причинили неработоспособност или смърт, са 2275, което представлява 81,07% от общия брой за годината. Смъртните трудови злополуки са общо 108, а инвалидните - 55.

По данни на Националния осигурителен институт, през 2013 г. средносписъчният брой на осигурените лица за осигурителните рискове трудова злополука и професионална болест е 2 597 148. Отработени са 4 538 399 590 човекочаса. Това показва, че осигурените лица са с 31 443 души, а отработените човекочасове - с 36 565 292, повече спрямо 2012 г. Загубени са общо 259 642 календарни дни от трудови злополуки, като спрямо предходната година са се увеличили с 38 674.

Годишният фонд работно време на един осигурен при 8-часов работен ден за периода 2010-2013 г. е както следва: 2010 г. - 217,65 дни; 2011 г. - 218,10 дни; 2012 г. - 219,33 дни и 2013 г. - 218,43 дни.

Поради трудови злополуки по чл. 55, ал. 1 КСО през 2013 г. са загубени общо 206 017 календарни дни, което представлява 79,34% от общия брой загубени календарни дни за годината.

Стойностите на средните за страната показатели на трудовите злополуки за 2013 г. са, както следва:

- **Коефициент на честота Кч** (брой трудови злополуки на 1000 осигурени) - 1,08 (0,88);
- **Индекс на честота Ич** (брой трудови злополуки на 1 млн. отработени човекочаса) - 0,62 (0,50);
- **Коефициент на тежест Кт** (загубени календарни дни от трудови злополуки на един осигурен) - 0,100 (0,079);
- **Индекс на тежест Ит** (загубени календарни дни от трудови злополуки на 1 млн. отработени човекочасове) - 57 (45).

Конкретните стойности на показателите на трудовите злополуки общо за страната за 2013 г. спрямо 2012 г. се променят, както следва:

- **Кч** е намалял с 0,12 (0,06) пункта;
- **Ич** е намалял с 0,07 пункта;
- **Кт** се е увеличил с 0,014 (0,013) пункта;
- **Ит** се е увеличил с 8 единици.

Забележка: Числата в скобите показват стойностите на показателите на трудовите злополуки само по чл. 55, ал. 1 КСО.

Трудовите злополуки през 2013 г. по регионален признак

Разпределението на трудовите злополуки по региони показва броя на регистрираните трудови злополуки в осигурители, регистрирани в съответното териториално поделение на НОИ (ТП на НОИ).

През 2013 г. най-голям е абсолютният брой на трудовите злополуки, регистрирани и признати по чл. 55, ал. 1 КСО в София-град – 691. Следват Пловдив (236), Варна (178), Стара Загора (133), Русе (105) и Бургас (104). Те представляват 63% от общия брой на признатите през годината злополуки. Осигурените лица за трудова злополука и професионална болест в тези региони са 62% от общия брой на осигурените лица за цялата страна. Най-малко трудови злополуки са регистрирани в ТП на НОИ в градовете Видин (8), Силистра (11), Монтана (12) и Ямбол (15).

Най-много смъртни злополуки са станали в София-град (27), Пловдив (10), Варна (9); Бургас (6), Перник и Хасково (по 5). В шест ТП на НОИ

(Разград, Монтана, Силистра, Велико Търново, Смолян и Ямбол) няма регистрирани смъртни трудови злополуки.

Най-много злополуки, причинили инвалидност са станали в Русе (5) и Варна (7), както и в София-град, Пловдив, Стара Загора и Сливен (по 4). В десет ТП на НОИ (Видин, Габрово, Кърджали, Ловеч, Перник, Смолян, Хасково, Враца, Търговище и Ямбол) не са регистрирани трудови злополуки, довели до инвалидност.

Разпределение на трудовите злополуки през 2013 г. по икономически дейности

Разпределението на трудовите злополуки за 2013 г. се извършва по четири йерархични равнища - в сектор, раздел, група и клас на Класификацията на икономическите дейности - версия 2008 (КИД-2008).

Съпоставяйки показателите на трудовите злополуки по сектори на КИД-2008 спрямо общите за страната, като най-проблемен и през 2013 г. се очертава сектор „Добивна промишленост”, който е с най-високи показатели за честота и тежест. Показателите за честота и тежест са около 4-5 пъти над средните за страната за периода. В сектора са работили 1,20% от осигурените лица и са допуснати 185 трудови злополуки или 6,59% от всички регистрирани случаи.

В сектор „Преработваща промишленост”, обхващащ 24 икономически раздела на КИД - 2008, през 2013 г. са работили 21,68% от осигурените лица и са регистрирани и признати най-много злополуки като абсолютен брой – 737. Това е 26,26% от всички злополуки. В подреждането следват „Транспорт, складиране и пощи“ (335), „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (267), „Строителство“ (235), „Държавно управление“ (212), „Хуманно здравеопазване и социална работа“ (157), „Образование“ (109). Трудовите злополуки, отчетени в тези сектори, са 46,86% от общия брой.

Най-много смъртни злополуки са регистрирани в секторите „Преработваща промишленост“ (32), „Строителство“ (22) и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (13).

Коефициентът на честота на смъртните трудови злополуки (брой смъртни трудови злополуки на 10 000 осигурени) през 2013 г. общо за страната е 0,42. В четири сектора този коефициент е над общия за страната. Най-висок е в секторите „Добивна промишленост“ (2,56), „Строителство“

(1,48), „Транспорт, складиране и пощи“ (0,58) и „Преработваща промишленост“ (0,57). Под средните за страната са десет сектора, като най-малък е коефициентът в „Държавно управление“ (0,29), „Финансови и застрахователни дейности“ (0,12) и „Професионални дейности и научни изследвания“ (0,11). В останалите сектори не са регистрирани смъртни трудови злополуки.

Секторите с най-голям брой злополуки, довели до инвалидност, са „Преработваща промишленост“ (19), „Строителство“ (9), „Транспорт, складиране и пощи“ и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (по 6).

При съпоставяне на данните за трудовите злополуки по икономически дейности, най-много злополуки (212) са станали в „Държавно управление“. Над половината от тях (117) са се случили на работното място или в интерес на предприятието. В списъка следват „Сухопътен транспорт“ (188), „Хуманно здравеопазване“ и „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ (по 144), „Строителство на сгради“ и „Образование“ (по 109), както и „Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети“ със 104.

Инвалидните злополуки по икономически дейности са най-много в „Строителство на сгради“, „Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети“ и „Държавно управление“ (по

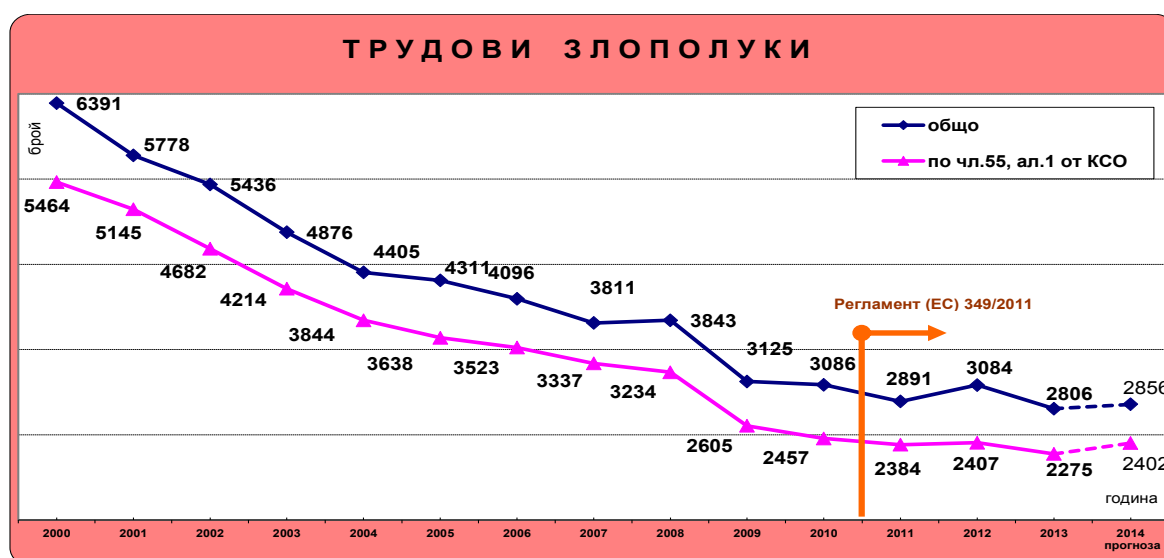
5 случая), както и в „Сухопътен транспорт“ и „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“ (по 4 случая).

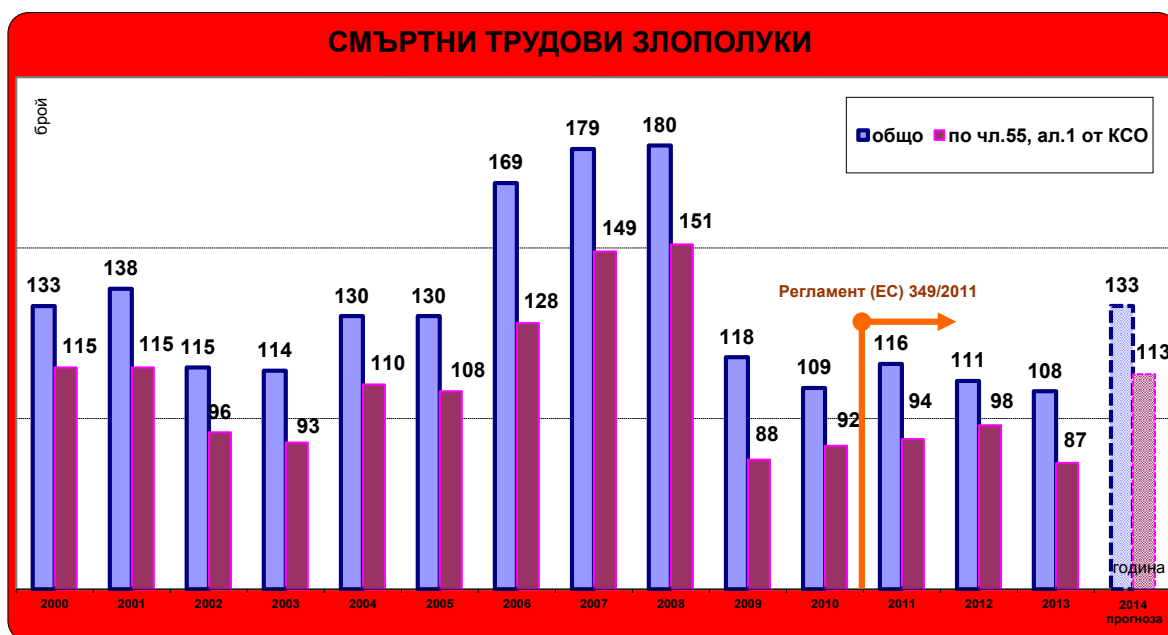
Най-високи общи показатели за честота (Кч; Ич) са в икономическите дейности „Добив на метални руди“ (Кч – 12,96; Ич – 6,96), „Добив на въглища“ (Кч – 4,96; Ич – 2,66), „Производство на основни метали“ (Кч – 4,16; Ич – 2,22); „Пощенски и куриерски дейности“ (Кч – 3,11; Ич – 1,76).

Почти в същите дейности са и най-високи общите показатели за тежест (Кт; Ит). Тук подредбата е следната: „Добив на метални руди“ (Кт – 0,915; Ит – 491), „Добив на въглища“ (Кт – 0,467; Ит – 251); „Воден транспорт“ (Кт – 0,448; Ит – 465); „Производство на основни метали“ (Кт – 0,395; Ит – 211).

Сравнение на показателите на трудовите злополуки през периода 2000-2013 г.

Динамиката на окончателните стойности на показателите на трудовите злополуки за периода 2000-2013 г., както и на предварителните данни за 2014 г. е представена в графичен вид. Стойностите за 2014 г. са прогнозни, изчислени на база разполагаемите оперативни данни в информационната система на НОИ. Както за 2013 г., така и за 2014 г., те са изчислени по брой регистрирани злополуки за календарната година съгласно действащия Регламент (ЕС) 349/2011.

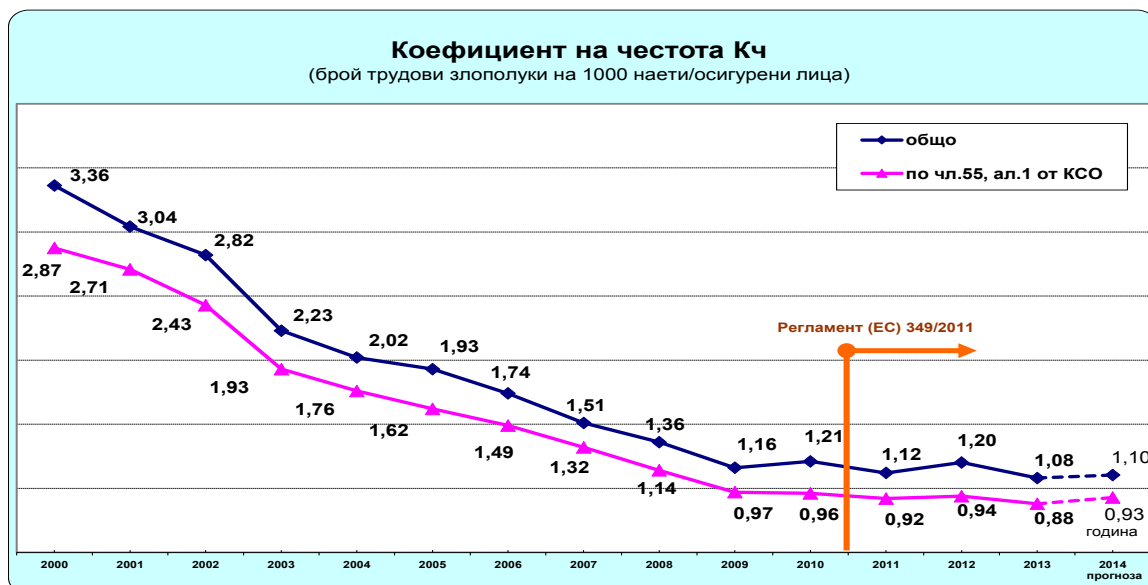

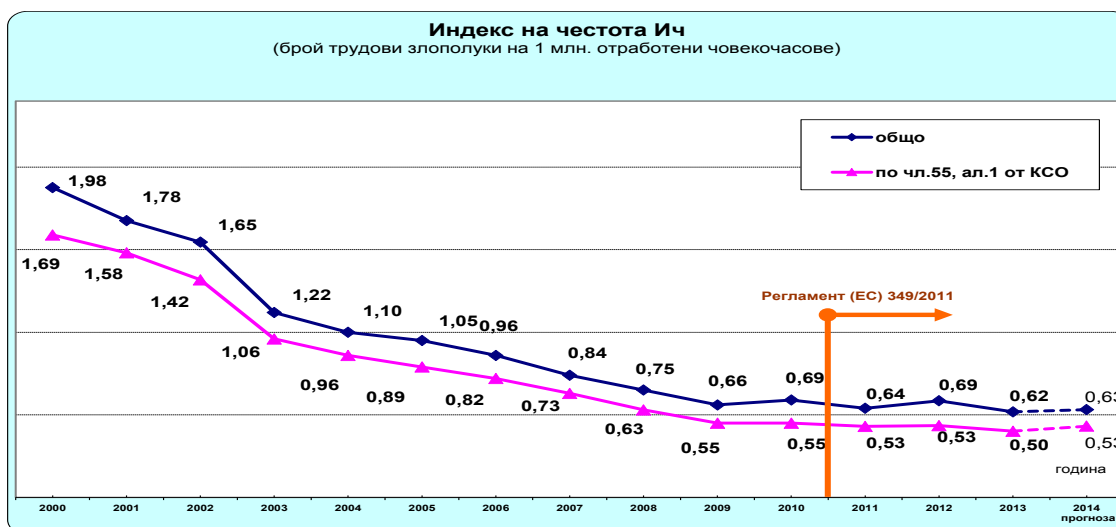
Показателите за честота и тежест на трудовите злополуки са изчислени и представени графично в два разреза. Първият е общо за всички трудови злополуки, а вторият – за злополуките, станали при обстоятелствата, определени в чл. 55, ал. 1 КСО.

Съпоставянето на окончателната информация за трудовите злополуки за периода 2006-2013 г. показва, че показателите за честота и тежест, характеризиращи трудовия травматизъм, намаляват

до 2011 г. През 2012 г. тези за честота започват да се увеличават в сравнение с 2011 г. – коефициентът на честота се е увеличил с 0,08 пункта, а индексът на честота - с 0,05 пункта. Коефициентът на тежест се е увеличил с 0,012 пункта, а индексът на тежест - с 6.

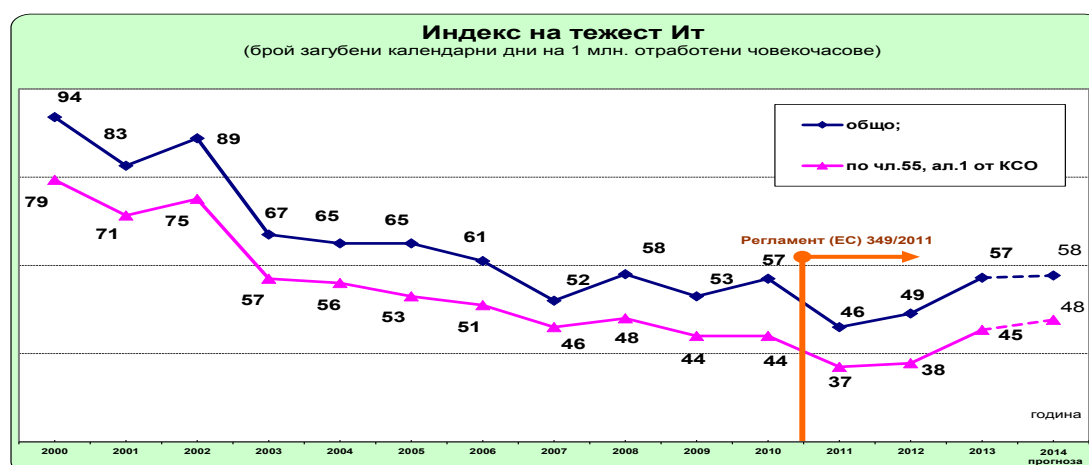
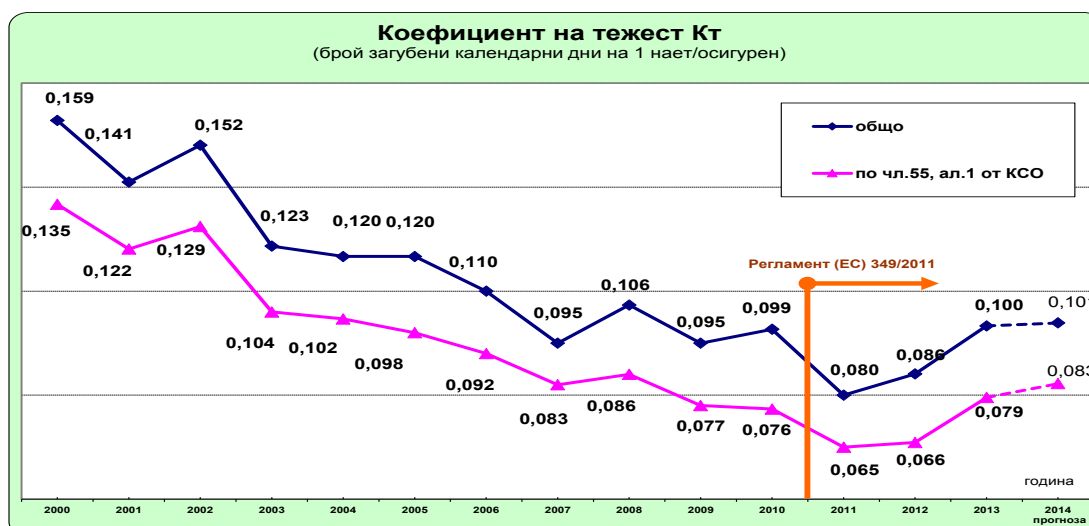
Показателите за честота през 2013 г. са по-благоприятни както от наблюдаваните през 2012 г., така и от тези през 2011 г.

За периода 2011-2013 г. показателите за тежест бележат тенденция на нарастване. Коефициентът на тежест за общия брой трудови злополуки през 2013 г. се е увеличил с 0,020 пункта спрямо

показателите за 2011 г., а индексът на тежест е нараснал с 11 пункта. За злополуките, станали на работното място, тези увеличения са съответно 0,014 и 8 пункта.

**Забележка:* Окончателните статистически данни за трудовите злополуки в България, съгласно методологията на Евростат, се публикуват не по-рано от 18 месеца след края на референтната година.

ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ НА НОИ В ГР. СТАРА ЗАГОРА – ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТТА И ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2015 Г.

Димитър Щерев - директор на териториално поделение на НОИ – гр. Стара Загора

Териториалното поделение на НОИ в гр. Стара Загора (ТП на НОИ – гр. Стара Загора) извършва обслужването на гражданите в областта на социалното осигуряване на територията на област Стара Загора. Дейността на структурата се осъществява в две административни сгради. Едната от тях се намира на адрес бул. „Руски“ №44 в града, а адресът на другата е: ул. „Георги Байданов“ № 2А.

Основната част от административните структури на териториалното поделение е ситуирана в първата сграда. В нея е разположена цялата обща администрация, но дейност развиват още отделите, занимаващи се с пенсионните въпроси и с краткосрочните обезщетения. В административната сграда на ул. „Георги Байданов“ №2А е разположен осигурителният архив.

Служителите от отдел „Пенсии“ осъществяват дейности, свързани с отпускане, изменение, прекратяване, спиране, възобновяване и възстановяване на пенсии и добавки, включително по международни договори в областта на социалното осигуряване за лица с настоящ адрес в Република България. В техните правомощия са дейностите по изплащане на пенсии и добавки, контролът върху дейността на пощенските станции, както и обработката на заповни съобщения. Колегите

отговарят за изготвянето на мотивирани отговори на запитвания, жалби, сигнали и др., подадени от граждани и институции, приемат заявления, свързани с упражняването на пенсионни права, поддържат и пенсионния архив.

Служителите от отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ (КПК) отговарят за организацията на работата и контрола по разходването на средствата от ДОО. Сред задълженията им са: приемът на документи, отпускането и изплащането на парични обезщетения за безработица и на паричните обезщетения за временна неработоспособност и помощи от ДОО, както и контролът на дейностите по профилактика и рехабилитация. Част от тях се занимават с организацията на процеса за деклариране, регистриране и отчитане на трудовите злополуки и професионални заболявания, контрола на експертната на временната неработоспособност и отпускането и изплащането на гарантираните вземания на работниците и служителите. Отделът отговаря също така за функционирането на осигурителния архив и за дейностите по заверка на осигурителен стаж и доход в осигурителни книжки.

На партерния етаж в сградата на бул. „Руски“ №44 са разположени приемни на отделите „Пенсии“, КПК и „Осигурителен архив“, където се извършва обслужването на гражданите съобразно отговорностите на всяка една от структурите.

В приемните се предоставят услуги, свързани с:

- издаване на удостоверение за получен доход от пенсии и добавките към тях;
- издаване на удостоверение за промяна в пенсията/ добавка;
- издаване на удостоверение, че лицето е пенсионер;
- издаване на удостоверения за ползване на парична помощ за профилактика и рехабилитация

- издаване на удостоверение за персонален идентификационен код (ПИК) за осигурените лица;
- издаване на удостоверение за идентификационен код на осигурител/ИКО/;
- заверка на осигурителен стаж и доход в осигурителни книжки;
- издаване на удостоверения за изплатени парични обезщетения за безработица;
- издаване на удостоверения за изплатени обезщетения и помощи от ДОО;
- издаване на удостоверения за закупен осигурителен стаж.

ТП на НОИ – гр. Стара Загора има изнесени работни места в градовете Казанлък, Чирпан и Раднево. В тях се извършват редица административни услуги, сред които: отпускане и изплащане на обезщетения за безработица; прием, проверка и обработка на приетите документи за изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО; прием на заявления по пенсионното производство, включително и за пенсии по международни договори в областта на социалното осигуряване. В изнесените офиси се предоставят консултации на граждани и осигурители по всички пенсионни въпроси и най-вече във връзка с отпускането и изплащането на пенсии.

Структура

Щатното разписание на ТП на НОИ – гр. Стара Загора включва общо 144 служители. Организационната структура е разделена на обща и специализирана администрация. В общата администрация са включени два отдела – отдел „Човешки ресурси, административно, правно и информационно обслужване“ (ЧРАПИО), в който има обособени два сектора - „Човешки ресурси, правно обслужване и административно-стопанска дейност“ (ЧРПОАСД) и „Информационни системи“ (ИС), и отдел „Финансово-счетоводна дейност“ (ФСД). Към тези административни звена работят 21 служители или 15% от общо заетите в териториалното поделение. На пряко подчинение на директора са четирима служители - финансов контролор и трима лекари (двама председатели и един член на медицинската комисия).

Специализираната администрация, която отговаря за изпълнението на основните функционални направления на дейността в териториалното поделение, се състои от два отдела - „Пенсии“ и „Краткосрочни плащания и контрол“.

Първият включва три сектора - „Отпускане на пенсии“, „Изплащане на пенсии“ и „Пенсионно обслужване“, а вторият – четири („Контрол по разходите на ДОО“, „Парични обезщетения за временна неработоспособност“, „Парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания“ и „Осигурителен архив“). В звената от специализираната администрация работят 118 служители, което представлява 82% от заетите в териториалното поделение. От тях 64 (45%) са заетите в отдел „Пенсии“, докато работещите по въпросите, свързани с паричните обезщетения, са 54 или 38% от всички служители.

В съответствие с цялостната тенденция за разпределението по полове между работещите в структурата на Националния осигурителен институт и в ТП на НОИ – гр. Стара Загора преобладават дамите. Те наброяват точно 108 души или 75% от личния състав на териториалното поделение. Мъжете в структурата са само 23-ма, което им отрежда дял от едва 16%. Тринадесет са незаетите щатни бройки.

Разпределението на служителите според заеманата длъжност показва, че най-голям процент са специалистите - 18% (26 служители). Почти равен по брой са експертите по осигуряване - 24 служители или 17% от общата численост на териториалното поделение. Старши експертите по осигуряването също са значим процент от общия брой заети – 19 служители са на тази длъжност, кое-

то е малко над 13%. Следват старши инспекторите по осигуряването, които са 14 (10%).

Анализът на структурата на работната сила в ТП на НОИ – гр. Стара Загора по признак „образователен ценз“ показва добро ниво на високо квалифицирани кадри – близо 75% от служителите са с висше образование, а останалите 25% - със средно.

Като цяло, гражданите, ползващи услугите на териториалното поделение, могат да разчитат

на обслужване от опитен и добре обучен персонал. Общо 39 от служителите притежават професионален опит над 20 г. Други 43 имат трудов стаж между 5 и 10 г. Със трудов стаж между 10 и 15 години са 26 колеги, а с такъв между 15 и 20 години – 12. Едва 11 от работещите в ТП на НОИ – гр. Стара Загора са работили по малко от 5 години.

Финансови резултати за първите шест месеца на 2015 г.

В отдел „Финансово-счетоводна дейност“ на териториалното поделение се осъществява дейността по планиране, разходване и счетоводно отчитане на бюджетните средства, съгласно утвърдената Единна бюджетна класификация (ЕБК). Дейността е организирана на базата на утвърдена от Централно управление на НОИ Счетоводна политика и Индивидуалния сметкоплан в съответствие със Закона за счетоводството, Закона за бюджета на ДОО, Кодекса за социално осигуряване (КСО) и другите нормативни актове.

За първите шест месеца на 2015 г. от ТП на НОИ – гр. Стара Загора са събрани средства по начислени вземания, както следва :

- по разпореждания по чл. 114 КСО и ревизионни актове за начет по чл. 110 КСО за ПОВН и ПРО - 53 084,70 лв., от които 48 217,50 лв. главници и 4 867,20 лв. лихви;
- по разпореждания по чл. 114 КСО и ревизионни актове за начет по чл. 110 КСО за ПОБ - 15 536,14 лв., от които 15 389,73 лв. главници и 146,41 лв. лихви;
- по разпореждания по чл. 98, ал. 2 и чл. 114, ал. 5 КСО и ревизионни актове за начет по чл. 110 КСО за пенсии – 24 542,17 лв., от които 22 164,63 лв. главници и 2377,54 лв. лихви;
- по наказателни постановления – 800 лв.

За същия период, извън посочените по-горе суми, от НАП (по всички направления) са събрани суми в размер на 18 752,97 лв. (главници и лихви). Общо за периода събраните средства от ТП на НОИ – гр. Стара Загора и от НАП за погасяване на вземанията са в размер на 112 715,98 лв.

За периода 1 януари – 30 юни 2015 г. са постъпили приходи от наеми на имущество в размер на 2 489,87 лв. Приходите по Тарифата на НОИ са 12 671,47 лв., като 8 849,47 лв. от тях са постъпили в касата на териториалното поделение, а 3 822 лв. - по банков път.

За първото полугодие на годината чрез „Български пощи“ ЕООД са изплатени пенсии в общ размер на 69 517 092,19 лв. От тях:

- от фонд „Пенсии“ - 66 564 093,42 лв.;
- от фонд „Пенсии, несвързани с трудовата дейност“ - 2 635 736,02 лв.;
- от фонд „Трудова злополука и професионална болест“ - 317 262,75 лв.

За същия период по дейността за профилактика и рехабилитация са обслужени 1 189 осигурени лица и са изплатени парични помощи в размер на общо 195 389,43 лв. за 493 лица. Разпределението по фондове при тях е:

- от фонд „Общо заболяване и майчинство“ - 193 007,83 лв. за 487 лица;
- от фонд „Пенсии“ – 2018,00 лв. за 5 лица;
- от фонд „Трудова злополука и професионална болест“ - 363,60 лв. за 1 лице.

В касата на ТП на НОИ - гр. Стара Загора за периода са обслужени около 2 600 клиенти, като внесените суми по Тарифата на НОИ, както и тези по надвзети обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване, наказателни постановления, разпореждания и др., са в общ размер на 36 359,91 лв. Постъпилите суми по начислени вземания са както следва: по надвзети пенсии – 2 651,36 лв. (11 бр.); по надвзети ПОВН - 15 600,01 лв. (155 бр.); по надвзети ПОБ – 8 287,23 лв. (30 бр.) и за погасяване на наказателни постановления – 453,84 лв. (3 бр.).

Постъпилите приходи по Тарифата на НОИ за същия период са 8 849,47 лв. от 2 398 клиенти, като приходите от услуги, предоставени в Стара Загора са в размер на 6 820,71 лв. от 1807 обслужени лица, а от тези, предоставени в гр. Казанлък – 2 028,76 лв. от 591 клиенти.

За първите шест месеца на 2015 г. по дейност „Служби по социално осигуряване“ са извършени разходи в размер на 211 908,43 лв., от които за издръжка са изразходвани 181 774,35 лв. Най-голям е отчетеният разход за комунални услуги, за който са отишли 90 453,39 лв. или 49,76% от общите разходи за издръжка. Сериозна част от разходите (52 862,70 лв. или 29,08%) са направени по перото „Външни услуги“.

В териториално поделение във всяко едно направление са утвърдени работни инструкции и вътрешни правила, чрез които се гарантира добро финансово управление, в съответствие с приложимото законодателство и осигуряване на своевременна и надеждна информация за вземане на правилни управленски решения. Осигурен е достъп на всички служители до новосъздадените и актуализирани работни инструкции, които своевременно се публикуват в бюлетина на

териториалното поделение.

Действащата система за финансово управление и контрол гарантира много добър предварителен контрол и укрепване на финансовата и бюджетната дисциплина. Финансовият контрольор изпълнява функциите на предварителен контрол в обхвата, регламентиран във Вътрешните правила за осъществяване на предварителен контрол и прилагане на системата за двоен подпис и в съответствие с работните инструкции към тях. Обхватът на предварителния контрол се актуализира в зависимост от измененията в нормативната уредба, идентифицирането и оценката на съществените рискове. Резултатите от извършените проверки се документират в контролни листове, регистрирани в електронен регистър на финансовия контрольор. За периода 1 януари – 30 юни 2015 г. са издадени общо 554 контролни листове за извършване на разход и 61 бр. за поемане на задължения. Проведени са 7 процедури по реда на Закона за обществените поръчки.

Отдел „Пенсии“

Отдел „Пенсии“ се състои от три сектора – „Пенсионно обслужване“, „Отпускане на пенсии“ и „Изплащане на пенсии“. В тях се извършва дейността по прием на документи, издаване на удостоверения, обработка на документи за отпускане и изменение на пенсии и изплащането на същите чрез пощенски станции и банки.

През първите шест месеца на 2015 г. в отдела са регистрирани общо 20 805 заявления, свързани с отпускане и изплащане на пенсии и добавки, включително и по международни договори. В териториалното поделение средномесечно са изплащани 154 773 пенсии на 101 274 пенсионери, като средно на месец изплащаната сума е 33 162 585 лв.

По отношение на лицата, придобили право на пенсия и подали документи за отпускане на пенсия, данните сочат, че приетите в ТП на НОИ – гр. Стара Загора заявления за отпускане на нова пенсия са общо 2 983 бр., от които 2 625 бр. са за отпускане на лични пенсии, а 358 бр. – на наследствени.

В отдела са подадени 5 220 заявления за изменение на вече отпуснатата пенсия, 930 заявления за отпускане на пенсии, несвързани с трудовата дейност, и 1 005 заявления за отпускане на добавки по чл. 84 КСО. Служителите са приели и 2639 заявления за промяна на вече изплащана пенсия.

В ТП на НОИ – гр. Стара Загора са обработени общо 637 бр. документи на учащи. Издадените

удостоверения на пенсионери са 691, а обработените запори на пенсии – 722.

Прави впечатление големият брой разгледани експертни решения на медицинската експертица на работоспособността – 4 222.

По отношение на дейността по отпускане на пенсии, данните показват, че за разглеждания период броят на новотпуснатите пенсии е 3 187,

докато изменените са три пъти повече – 10 257. Прекратените пенсии са 3 178.

Единадесет са издадените разпореждания за неправилно получени пенсии по вина на гражданите на обща стойност от 6 403,37 лв. В бюджета на държавното обществено осигуряване са възстановени 1 263,07 лв. Като най-чести причини за подобни начети могат да се посочат:

- неспазване на чл. 14 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, според който лицата трябва да съобщят в едномесечен срок за настъпили обстоятелства, които водят до спиране или прекратяване на пенсията;
- преизчисляване на пенсии по Регламент 883/2004 на ЕС или международни договори;
- неправилно получени пенсии след смърт на пенсионер.

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ се състои от четири сектора: „Контрол на разходите по ДОО“, „Парични обезщетения за временна неработоспособност“, „Парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания“ и „Осигурителен архив“.

В отделните структурни звена се осъществяват дейностите, свързани с контрола по разходите на ДОО и с издаването на осигурителни книжки. Служителите в тях предоставят консултации на граждани и длъжностни лица по въпроси на социалното осигуряване, правото и размера на паричните обезщетения и помощи от ДОО,

гарантираните вземания по Закона за гарантиране вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, контролно-ревизионната дейност, процедурите по установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки и проучване на професионалните болести. Те отговарят за приема и проверката на документи, отпускането и изплащането на парични обезщетения и помощи от ДОО.

В отдела се осъществяват и дейностите по приема, обработката и съхранението на трудово-правните документи на прекратени осигурители без правоприменик на територията на област Стара Загора. Задълженията на част от служителите включват администрирането на трудовите злополуки и професионалните болести, контрола върху експертизата на временната неработоспособност, както и извършването на необходимите действия за реализацията на програмата за профилактика и рехабилитация на НОИ.

Сектор „Контрол по разходите на ДОО“

За първите шест месеца на 2015 г. в сектора е заверен сумарно осигурителен стаж в рамките на 52 291 месеца. След констатирани случаи на нарушения са издадени 127 разпореждания за недобросъвестно получените суми за осигурителни плащания, които получилите ги лица трябва да възстановят заедно със съответната лихва. От структурата са издадени 96 документи за закупен осигурителен стаж (УП-16), както и 1 189 удостоверения по програмата за профилактика и рехабилитация.

За целия период са изготвени 210 ревизионни

актове, както и 456 констативни протоколи от извършени проверки. Освен това са регистрирани общо 65 трудови злополуки.

Сектор „Парични обезщетения за временна неработоспособност“

Приетите и обработени основни документи за

изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО в сектора за първото шестмесечие на 2015 г. са 78 130 бр., като 75 398 бр. от тях са документи за болнични листове, а 2 166 бр. – заявления-декларации за изплащане на парични обезщетения. Общият брой документи включва още заявления-декларации за изплащане на помощ при смърт на осигурено лице, които са 340 бр.

Общият размер на изплатените суми в сектора е 16 069 678 лв., като най-голям дял се пада на средствата за временна неработоспособност, които са в рамките на 8 295 191 лв. Парични обезщетения и помощи от звеното са изплатени на 39 429 лица от 4 824 осигурители.

Сектор „Парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания“

Данните сочат, че за посочения период в сектор ПОБГВ са регистрирани общо 3 444 безработни лица, което означава, че средно по 574 лица месечно са подавали документи за получаване на обезщетение за безработица. В тази група са включени и приетите 88 заявления във връзка с прилагането на разпоредбите на (ЕО) 883/2004, координиращ системите за социална сигурност в Европейския съюз.

Броят на издадените разпореждания по правото на парично обезщетение за безработица е 7 370. Сто и двадесет от тях са за промяна на периода или размера на обезщетението, а 30 – за възстановяване на неоснователно получени суми.

За шестмесечието са изплатени общо 24 837 обезщетения за безработица, което означава, че средномесечно подобен вид плащания са реализирани към 4 140 лица. Средният им месечен размер е в рамките на 277,74 лв., като общият размер на плащанията по това перо възлиза на 6 898 276,48 лв.

Сектор „Осигурителен архив“

В сектора се осъществява приемът, обработката и съхранението на разплащателната и трудово-правната документация на осигурителите, прекратили дейността си и останали без правоприменик. За наблюдавания период са осъществени следните дейности:

- приета е документацията на 48 осигурители с общо 2 103 бр. дела;
- приети са 122 заявления-декларации по чл. 5 от Инструкция №5;
- издадени са 126 удостоверения по чл. 22, ал. 1-3 от Инструкция №5;
- приети са 1 581 заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж/доход и

са издадени общо 1 336 бр. документи, от които 595 удостоверения за осигурителен стаж и 738 удостоверения за осигурителен доход;

- издадени са 436 уведомителни писма за отказ за издаване на документи за осигурителен стаж и/или доход;
- няма просрочени заявления за периода.

Отдел „Човешки ресурси, административно, правно и информационно обслужване“

Обучения

Обученията в ТП на НОИ – гр. Стара Загора в рамките на наблюдавания период са общо девет. Те обхващат широк кръг от възможности за развитие на професионалните и лични умения на служителите. В контекста на все по-сериозното навлизане на модерните технологии във всички сфери на живота и в частност в административното обслужване, голяма част от обучениата са свързани с подобряване на квалификацията на колегите, работещи пряко с интегрираните в НОИ програмни

продукти. В списъка присъстват още обученията за здравословни и безопасни условия на труд, както и специализирани курсове по специфични дейности (например „вътрешен одит“).

Правно обслужване

За първите шест месеца на 2015 г. в териториалното поделение на НОИ в Стара Загора са постъпили 60 жалби по реда на чл. 117 КСО. Тридесет и девет от обжалванията са относно актове, издадени от отдел КПК, а в 21 от случаите се оспорват решения на отдел „Пенсии“.

Общият брой на постановените решения на директора на териториалното поделение е 56, от които:

- по обжалвани актове на отдел КПК – 20 бр.;
- по обжалвани актове на отдел „Пенсии” – 36 бр.;

Актовете за прекратяване, които са постановени по недопустими жалби, са пет, а наказателните постановления – единадесет.

Евроинтеграция

ПРЕПОРЪКИ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА КОМИСИЯ ЗА КООРДИНАЦИЯ НА СИСТЕМИТЕ ЗА СОЦИАЛНА СИГУРНОСТ НА ЕС ПРИ ТЪЛКУВАНЕ НА РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 883/2004 И РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 987/2009 ОТНОСНО ОБЕЗЩЕТЕНИЯТА ЗА БЕЗРАБОТИЦА

Източник: Официален вестник на Европейския съюз

ПРЕПОРЪКА № U1 от 12 юни 2009 година относно приложимото законодателство по отношение на безработни лица, осъществяващи почасова професионална или търговска дейност в държава-членка, различна от държавата на пребиваване (текст от значение за ЕИП и за Споразумението между ЕО и Швейцария)

Административната комисия за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 72, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност, съгласно който Административната комисия е натоварена с разглеждането на всички административни въпроси или въпроси, свързани с тълкуването, произтичащи от разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 11, параграф 3, буква а), член 16, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004 и член 18 от Регламент (ЕО) № 987/2009, като има предвид, че:

1. На лицата, които пребивават на територията на държава-членка и съгласно приложимото към тях законодателство имат право на обезщетения за безработица, следва да се позволи да извършват почасова професионална или търговска дейност на територията на друга държава-членка, като същевременно запазват правото си да получават обезщетения за безработица от държавата на пребиваване.

2. При това положение е необходимо в съответствие с член 11 от Регламент (ЕО) № 883/2004 да се определи приложимото по отношение на такива лица законодателство, с цел да се избегне евентуален конфликт на законодателства.

3. Съгласно член 11, параграф 2 лицата, които получават парични обезщетения поради или вследствие на своя дейност като заето или самостоятелно заето лице, се считат, че упражняват посочената дейност.

4. Съгласно член 11, параграф 3, буква а) от посочения регламент спрямо лице, осъществяващо дейност като заето или като самостоятелно заето лице в една държава-членка, се прилага законодателството на тази държава-членка.

5. В интерес на лицата, упоменати в съображение 1 по-горе, е желателно спрямо тях да продължи да се прилага законодателството на държавата им на пребиваване, както по отношение на плащането на вноските, дължими във връзка с тяхната професионална или търговска дейност, така и по отношение на отпускането на обезщетения.

6. В член 16, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004 се разрешава на държавите-членки да предвиждат изключения от членове 11-15 от посочения регламент,

в съответствие с условията, заложи в член 71, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004, с настоящото препоръчва на компетентните служби и институции:

1. Компетентните органи на съответните държави-членки сключват или дават инструкции на определените от тях органи да сключват споразумения по член 16, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004, при следните условия:

- Споразуменията следва да предвиждат, че лицата, получаващи обезщетения за безработица в държавата си на пребиваване и едновременно с това извършващи почасова професионална или търговска дейност в друга държава-членка са подчинени изключително на законодателството на първата държава, както по отношение на плащането на вноските, така и по отношение на отпускането на обезщетения;

- Институцията, предоставяща обезщетението за безработица в държавата на пребиваване на съответното лице, информира институцията, определена от компетентния орган на същата държава, за всяка почасова професионална или търговска дейност, която съответното лице извършва на територията на друга държава-членка.

- Последната институция незабавно информира институцията, определена от компетентния орган на държавата-членка, на чиято територия заинтересованото лице извършва почасова дейност, че лицето остава подчинено на законодателството на държавата-членка на пребиваване. BG 24.4.2010 г. Официален вестник на Европейския съюз C 106/49.

2. По отношение на гореупоменатите споразумения се прилагат административните процедури, определени в членове 19—21 от Регламент (ЕО) № 987/2009.

3. Споразумението, сключено от държавите-членки в съответствие с Препоръка № 18 от 28 февруари 1986 г. и приложено към настоящата препоръка, остава в сила по отношение на регламенти (ЕО) № 883/2004 и (ЕО) № 987/2009, при условията, определени в точка 2 от настоящата препоръка.

4. Настоящото решение се публикува в Официален вестник на Европейския съюз. То се прилага от датата на влизане в сила на Регламент (ЕО) № 987/2009.

ПРЕПОРЪКА № U2 от 12 юни 2009 година за прилагане на член 64, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на безработните лица, придружаващи съпрузите или партньорите си, които извършват професионална или търговска дейност в държава-членка, различна от компетентната държава (текст от значение за ЕИП и за Споразумението между ЕО и Швейцария)

Административната комисия за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 72, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност, съгласно който Административната комисия е натоварена с разглеждането на всички административни въпроси и въпросите, свързани с тълкуването, произтичащи от разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) №

987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност, като взе предвид член 64, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004 и член 55, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 987/2009, като има предвид, че:

1. Съгласно член 64, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004 лице, което е напълно безработно и отиде в държава-членка, различна от компетентната държава, с цел да търси работа, може, при определени условия и ограничения, да запази правото си на парични обезщетения за безработица.

2. Едно от условията, определени в буква а) от посочения параграф, е засегнатото лице да е било на разположение на службите по заетостта на компетентната държава в продължение най-малко на четири седмици след като е станало безработно.

3. Последното изречение от буква а) обаче позволява на компетентните служби или институции да разрешат заминаването на търсещото работа лице преди изтичането на четирите седмици.

4. Такова разрешение не следва да се отказва на лица, които отговарят на останалите условия, определени в член 64, параграф 1 от посочения регламент, и биха искали да придружат свой съпруг или партньор, получил назначение в друга държава-членка.

Като предприе действия в съответствие с условията, заложи в член 71, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004, с настоящото препоръчва на компетентните служби и институции:

1. В съответствие с предвиденото в последното изречение на член 64, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004, на лицата, които са напълно безработни, отговарят на всички останали условия, определени в член 64, параграф 1, и придружават своя(та) съпруг(а) или партньор, получил(а) назначение в държава-членка, различна от компетентната държава, се дава разрешение за заминаване преди изтичането на четириседмичния срок. Статутът на партньор се определя въз основа на законодателството на компетентната държава-членка.

2. Настоящата препоръка се публикува в Официален вестник на Европейския съюз. То се прилага от датата на влизане в сила на Регламент (ЕО) № 987/2009.

Чужд опит

УЧАСТИЕ В ИЗГРАЖДАНЕТО НА КУЛТУРА НА ПРЕВЕНЦИЯ

Източник: Международната асоциация за социално осигуряване (www.issa.int)

Ограничаването на рисковете винаги е било стратегически приоритет за социалното осигуряване. Основният акцент в това отношение традиционно пада върху ограничаването на рисковете на работното място. През последните години все по-широкото разбиране за значението на рисковите фактори извън работното място по отношение на живота и здравето е довело до огромна трансформация във възгледите на работодателите в сферата на социалното осигуряване, трудовата безопасност и професионалното здраве. Тази промяна се отрази на основната тема на Международната организация на труда за Световния ден за безопасност на труда за 2015 г., призоваваща за култура на превенцията.

Декларацията от 17-ия Световен конгрес по безопасност и здраве в Сеул през 2008 г. поставя началото, от което усилията за изграждане на култура на превенцията наистина се превръщат в основна част от международния дневен ред.

Поставяйки тази програма още по-отчетливо в полето на глобалното внимание, фокусът на Световния ден за безопасност на труда през тази година отпрати призив за още по-широка подкрепа за изграждането на култура на превенцията както на работното място, така и извън него.

На глобално ниво Международната асоциация за социално осигуряване (МАСО) подкрепя тези усилия в продължение на много години, заедно с други организации като Международната организация на труда, Световната здравна организация и Европейската комисия. Специалната комисия за превенция на МАСО и тринайсетте международни секции за превенция на организацията, наред с другите си цели, насърчават превантивната култура на безопасност и здраве чрез сътрудничество, което е приведено в съответствие с Декларацията от Сеул за безопасност и здраве при работа, осигурявайки платформа за подобряване на културата на превенция в световен мащаб.

Декларацията от Сеул за безопасност и здраве при работа

Приета на 29 юни 2008 г. от представители на правителства, мултинационални компании, организации за социална сигурност, институции за безопасност и здраве, работодатели и работници, Декларацията представя рамка за изграждане на глобална култура на безопасност и здраве при работа. В същността си безопасната и здравословната работна среда трябва да бъде приета за основно човешко право. От изключително значение е ролята на организациите за социална сигурност за насърчаването на превенцията и предоставянето на лечение, подкрепа и рехабилитационни услуги.

На този фон посланието от Световния ден за безопасност на труда през 2015 г., като допълнение към усилията на организациите за социално осигуряване и здравословни условия на труд, е ясно

- само чрез холистична култура на превенция може да бъде постигната т.н. „Визия Нула“ – пълното ликвидиране на случаите на трудови наранявания, заболявания и смъртни случаи.

Посланията зад „Визия Нула“ на работното място:

*Смъртните случаи не са предопределени;
Инцидентите не се случват просто така;
Болестите не са случайни;
Те са причинени.*

Култура на превенция: отгоре-надолу и отдолу-нагоре

Условно, насърчаването на мерките за предотвратяване по-често е процес, действащ предимно отгоре-надолу, наблюдаван от определени институции, работодатели и представители на работниците. Колкото и да е важен, този подход е непълен. Както Световният ден безопасност на труда през 2015 обръща внимание, необходимостта от по-добро осигуряване на ефективна превенция е холистичен процес, включващ наравно и процеси отдолу-нагоре - всички участници в социалния процес и (най-вече) работниците и лицата имат своята роля в изграждането на култура на превенция.

МАСО: Глобален посланик на превенцията

От глобална гледна точка, изчисленията показват, че 160 милиона нови случаи на професионално заболяване се регистрират всяка година, а над 2,3 милиона души умират от трудови злополуки и заболявания. Когато говорим за световната икономика, пресметнато е, че около 4% от БВП се губи всяка година в резултат на трудови злополуки. Така опазването на здравето на всеки работник (всъщност, на всяко човешко същество) се превръща в ключова социална и икономическа цел за социалното осигуряване.

Моралният аргумент в полза на превенцията е неоспорим. Икономическият (т.н. „възвръщаемост на превенцията“) също е солиден. Изследванията показват, че инвестициите в предотвратяването на трудовите злополуки, направени от предприятията, не само намаляват риска, но и водят до позитивна финансова възвръщаемост. Така например, средният коефициент на съотношението разходи/ползи на инвестициите в областта на предотвратяването е изчислен като 1:2,2. Още по-окуражителен е фактът, че инвестициите в профилактични медицински прегледи и в мерки за обучение за превенция генерират съотношение разходи/ползи съответно 1:7,6 и 1:4,4.

Що се отнася до прилагането на превантивни дейности в областта на подкрепа на здравето на работното място, за напълно възможно се счита намаляването с около 25% при разходите за лечение, при парите за здраве и при разходите за работнически компенсации и застраховки за инвалидност. Ето и конкретни случаи - печалбите, генерирани от малайзийската програма за връщане на работа, надвишават разходите в съотношение 1,43:1, а в Швейцария програмата за управление

на хората с увреждания е намалила броя на инвалидните пенсии с 47%.

Широкообхватните мерки за предотвратяване, провеждани от институциите за социална сигурност, могат да се окажат със сериозна положителна доходност.

МАСО е изцяло ангажирана като посланик на превенцията, която наистина е от голямо значение. Всеобхватната триизмерна стратегия за превенция на МАСО включва предотвратяване на професионалните рискове, подкрепа за завръщане на работа, както и гарантиране на здравето на работното място.

МАСО не само отправя посланието за превенция в международен план, но и подпомага националните администрации за социална сигурност в техните ежедневни усилия за изграждане на култура на превенция като част от изпълнението на поверените им отговорности.

Най-вече това се постига чрез провеждането на семинари на Академията на МАСО, организирани от Центъра за върхови постижения на организацията и подготвени в съответствие с Насоките на МАСО за социалноосигурителната администрация.

Отвъд разширяването обхвата на Насоките на МАСО, три от тях фактически са със съществен акцент върху превенцията - Насоки за предотвратяването на професионалните рискове, Насоки за здравето на работното място и Насоки за връщане на работа и реинтеграция. Тези насоки са в основата на разбирането, че истинската култура на превенция на 21-ви век трябва да се справя както със свързаните, така и с несвързаните с работата рискове, включително нарастващото разпространение на незаразни болести.

Семинарите на Академията на МАСО, наред с другите си цели, позволяват на националните администрации за социално осигуряване да идентифицират и дефинират тези оперативни области, в които има нужда от засилване на ролята на превенцията. Като ясен резултат от семинарите, планът за действие е разработен, за да помогне на участващите администрации за социална сигурност постепенно да реализират подобрения, базирани на международно приетите добри практики.

Прогресивна реализация

Постепенната реализация на културата на превенция не само посочва основното предизвикателство на трудовите травми, заболяванията и смъртните случаи в световен мащаб, но прави

съществена взаимовръзката между трудовите и нетрудовите рискове.

В центъра на този дебат е “новото нормално” в сферата на превенцията - всеки човек има правото да бъде защитен и здрав, за да бъде в състояние да допринесе за обществото. Тъй като трудовите и нетрудовите професионални рискове често се разглеждат като едно цяло и източниците на риск вече не могат да се идентифицират единствено с работното място (например болки в гърба или психосоциална неработоспособност), е необходи-

мо намирането на по-глобален поглед върху здравето и пригодността към заетост, с всички социални участници с цел реализирането на глобална култура на превенцията.

Тъй като в контекста на Световния ден за безопасност на труда през 2015 г. работното място се посочва като канал за пропагандиране на ролята на превенцията, МАСО се стреми да развива и насърчава базата от знания, потвърждавайки разбирането, че културата на превенция предизвиква подобряването на благосъстоянието като цяло.

(превод: Петър Иванов)

Чужд опит**ОСИГУРЯВАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРЕМИНАВАНЕ ОТ НЕФОРМАЛНА КЪМ ФОРМАЛНА ИКОНОМИКА**

Източник: Международна асоциация за социално осигуряване (www.issa.int)

103-тата Международна конференция на труда (28 май - 12 юни 2014 г.) насочи глобалното внимание към условията на работа на неформалните работници и подтикна социалноосигурителните администрации да направят повече за обхващането им от формалната икономика. Есенцията на тези действия са прогресивните (на национално ниво) усилия за насърчаване развитието на националните нива на социална защита, което да доведе до по-всеобхватното покритие на социалното осигуряване.

Данните на Международната организация на труда (МОТ) показват, че заетостта в нестопанския сектор от сивата икономика представлява 82% от общата заетост в Южна Азия, 66% в Субсахарска Африка, 65% в Източна и Югоизточна Азия (без Китай), 51% в Латинска Америка и 10% в Източна Европа и Централна Азия.

Подобни регионални средни стойности често прикриват големите разлики между отделните страни. Освен това, при тях не се взема предвид зависимостта на прехраната на семействата от развитието на селското стопанство в някои икономики.

Сива икономика

Работата в сивата икономика като цяло се характеризира с по-голяма вероятност за несигурност на доходите и свързаните с работата рискове за здравето, като работещите в сивата икономика се сблъскват по-често с риска от бедност, отколкото тези, които работят във формалната икономика. Въпреки че не всички неформални работници могат да бъдат определени като работещи бедни или част от уязвими групи, МОТ смята, че повечето от ангажираните в сивата икономика:

- са поставени в неадекватни и опасни условия на труд;
- имат високо ниво на неграмотност, ниска квалификация и недостатъчно възможности за обучение;
- имат по-несигурни, по-малко регулярни и по-ниски доходи, отколкото работниците във формалната икономика;
- страдат от по-дълго работно време, от липса

на колективно договаряне и права за представяне, както и от неясен и прикрит трудов статут;

- са физически и финансово уязвими, поради факта, че работата в сивата икономика съвсем очаквано е изключена от обхвата на системите за социална сигурност и другото законодателство, защитаващо осигурителните, здравните, майчинските и т.н. права.

Осигуряване на гаранции за социална сигурност

101-та сесия на Международната конференция на труда от 2012 г. прие препоръка относно препоръчителните национални нива на социална защита през 2012 г. (Препоръка №202). Тази препоръка затвърждава ролята на социалното осигуряване като общочовешко право и като социална и икономическа необходимост. Тя дава насоки на отделните държави при изграждането на минимума на социална защита чрез прогресивни и всеобхватни социалноосигурителни системи. На тази база минимумите на социална защита имат страхотен потенциал като инструмент за достигане на социалната сигурност до изключените до този момент социални групи.

В препоръката на МОТ минимумите на социална защита са национално дефинирани групи от основни социалноосигурителни гаранции, които имат за цел да предотвратят или облекчат бедността, уязвимостта и социалното изключване. Чрез включването едновременно на мерки за търсенето (трансфери) и за предлагането (услуги), концепцията за минимални прагове на социална защита възприема холистичен подход към социалната сигурност.

Страните са насърчени да дадат приоритет на внедряването на минималните прагове на социална защита като фундаментални елементи на техните социалноосигурителни системи като отправна точка за постигане на по-високи нива на социална защита за възможно повече хора, възможно най-скоро и в съответствие с икономическия и фискалния капацитет.

Праговете на социална защита би трябвало (като

минимум) да обхващат следните дефинирани на национално ниво услуги, които са приети за основни социалноосигурителни гаранции:

- достъп до основна здравна грижа (вкл. майчинска грижа) чрез национално дефинирано минимално равнище, което да отговаря на критериите за пригодност, достъпност, приемливост и качество;
- основно гарантиране на доходите за децата чрез национално дефинирано минимално равнище, включително достъп до храна, образование, грижа и някои други необходими стоки и услуги;
- основно гарантиране на доходите чрез национално дефинирано минимално равнище за хората в активна възраст, които нямат възможност да изкарват достатъчно пари и по-специално за случаите на болест, безработица, майчинство и инвалидност;
- основно гарантиране на доходите чрез национално дефинирано минимално равнище за възрастните хора.

Ролята за МАСО

Най-важните цели на разширяването на обхвата на социалното осигуряване и на улесняването на прехода към формална икономика са неразривно свързани. В преследване на тези цели МАСО все по-често попада в ситуацията да подпомага изготвянето на ефективни отговори.

Общата цел на МАСО и МОТ е да подкрепят усилията за разширяване на обхвата на социалното осигуряване. Меморандумът за разбирателство от 2012 г., подписан между МАСО и МОТ, създаде основната рамка за съвместни действия в подкрепата на тази основна цел. От практическа гледна точка реализирането на съществен прогрес в глобалното разширяване на обхвата показва, че най-големите усилия са насочени към достигането до трудните за обхващане групи от населението, включително работници и семейства, попадащи в сивата икономика.

В подкрепа на осигуряването на основните социалноосигурителни гаранции и на прогресивната реализация на още по-всеобхватно обезпечение, МАСО може да предложи добри примери от практиката и сериозен международен опит на националните социалноосигурителни институции. От особено значение е наръчникът на МАСО, изготвен от т.н. Център за върхови постижения на МАСО и отнасящ се до административните мерки, при които се взимат предвид особеностите и характеристиките

на трудните за обхващане групи от населението, включително и самостоятелно заетите работници и работниците в сивата икономика.

Споделянето на административно ноу-хау може да се съсредоточи върху подобряването на ефективния достъп до парични трансфери и здравни грижи за трудните за покриване групи. Споделеният опит може също да подпомогне инициативи за намаляване на риска на работното място, които имат за цел постигане на положително въздействие върху здравето и безопасността на работниците, подобряване производителността на труда и конструктивна промяна на нагласите по отношение на адекватността на мерките за социална защита за работниците от сивия сектор и техните семейства.

Подпомагане при управлението на административните подобрения

Стратегическото развитие и прилагане на минималните прагове на социална защита изисква, на първо място, съгласувано планиране на политиката. МОТ (в сътрудничество с правителствата и другите партньорски институции) провежда в редица страни оценъчни национални проучвания за нивото на социална защита.

Тези проучвания правят преглед на съществуващите разпоредби за социална защита във всяка една от страните, създавайки списък на вече прилаганите елементи за минимум на социална защита и на съществуващите пропуски. На тази основа, препоръките за по-нататъшното интегрирано създаване и прилагане на социалноосигурителните разпоредби могат да бъдат доразвити в посока гарантирането поне на минимален праг на социална защита за цялото население.

Това е в помощ на осигуряването на ефективно и ефикасно администриране на разпоредбите за минималния праг на социална защита и другите подобни нормативни документи, свързани със социалната сигурност, за разширяване обхвата на социалното осигуряване, като МАСО може да разчита най-вече на експертността на организациите-членки да улеснят и стимулират преминаването на работниците от неформалната към формалната икономика. Тези насоки, подкрепени от наръчниците на МАСО за социалноосигурителната администрация, изливат основите на приетия Меморандум за разбирателство между МАСО и МОТ за взаимодействие в подкрепа на инициативите за разширяване на ефективния обхват на социалното осигуряване.

(превод: Петър Иванов)